

УДК 366.637

Косюк. О. М.

к. ф. н., доцент,

доцент кафедри соціальних комунікацій,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЯПОНСЬКИЙ ЩОДЕННИК "ЙОМІУРІ СІМБУН" (讀賣新聞) ЯК ВЗІРЕЦЬ СТАНОВЛЕННЯ ЯКІСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

"Йоміурі Сімбун" ("Оповісник") заснував відомий дипломат Ітіро Мотоно у 1874 р. виключно для прогресивної інтелігенції. Проєкт розвивався, наклад видання збільшувався. На межі тисячоліть газета вже виходить двічі на день у бінарних виявах: 讀賣新聞 – японською та The Japan News – англійською мовами. Ймовірно, стрімкий розвиток бренду забезпечили варіації формату: спершу це був, переважно, літературний часопис, згодом – світоглядна платформа, сьогодні – потужний інформаційний конгломерат. Станом на 2025 рік видання визнане найкасовішим та найпопулярнішим щоденником світу.

Газета відчула на собі вплив усіх можливих катастроф. Землетрус 1923 року остаточно зруйнував редакцію – газету продали. Однак зі зміною власника популярність тільки зростала. На шпальтах активно обговорювались донедавна заборонені теми: мілітарна жорстокість, дитяча порнографія, фемінізм та права жінок, релігійні й політичні проблеми тощо. На початку ХХ ст. з'явилася програма радіо (і навіть схеми встановлення новітнього ЗМІ). З 1930 р. розпочалася публікація розважального додатка, що виходив тричі на тиждень. Чималу його частину займали популярні серед молоді комікси та правила гри Го. Редакція охоче бралася за скандальні матеріали про "жінок для утіх" у навчальних посібниках Японії та жахливу Нанкінську різанину у Китаї під час

Другої світової війни. Кореспонденти "Йоміурі" працювали в Нью-Йорку, Лондоні, Парижі, Берліні та інших столицях світу. Це дозволило в 1937 р. довести наклад газети до 880 тис. примірників.

1948 року газета заснувала літературну премію Йоміурі, лауреатами якої, зокрема, стали класики японської літератури Місіма Юкіо та Муракамі Харукі. І до сьогодні за найкращий роман "Йоміурі Сімбун" щорічно нагороджує митців премією "Japan Fantasy Novel Award".

Сучасне видання містить наступні рубрики: "Все", "Найважливіше", "Суспільство", "Політика", "Економіка", "Спорт", "Міжнародне", Наука/ИТ, "Розваги і культура", "Життя", "Екзамени та пошук роботи", "Здоров'я", "Судоку". Окремо виділяються популярні теги: "Ситуація на Близькому Сході", "Вибори в палату радників", "Осака Кансай Експо", "80 років після війни", "Результати виборів до столичного зібрання" [3].

За ключовим словом "Україна" система видає 10000 результатів [4]. Можливий глибший пошук. Але він – не безкоштовний (990 єн.). Станом на 28.06.25 маємо лідову інформацію наступного змісту: "Президент Путін повідомляє, наче радий готуватися до особистої зустрічі з президентом США Трампом", "Європейська дипломатія цінностей згасає", а "ЄС посилює тиск на Росію: приймає спеціальний документ, однак не вводить жодних додаткових санкцій". В інші дні Україна згадується у контексті "святкування" 80-річчя атомного бомбардування Хіросіми й Нагасакі (дійство, до речі, відбулося за участі російського посла) та доволі напружених стосунків Європи й США. 26.06.25 акцентується також, що 600 китайських солдатів навчатимуться на російських базах. Мовляв, таким чином Росія й Китай демонструють свою спільну позицію супроти Заходу. 25.06.25 повідомлено: вищі лідери Китаю та Росії пропустять зустріч БРІКС, бо Путін постраждав від ордера на арешт МКС, а Сі Цзіньпін, "на жаль", "не зможе приїхати". Того ж дня Україна згадується у площині китайсько-тайванського конфлікту. Тоді ж розглядається продаж Україні ракет Patriot й принагідно цитується думка Трампа: "Путін – складний супротивник, сильніший за будь-яку іншу війну". І на завершення дня

розглядаються загострення польсько-українських та американо-іранських проблем; акцентується погодження саміту НАТО щодо цільових витрат на оборону України в розмірі "5% ВВП"; і закриває блок повідомлення про російську ракетну атаку, яка забрала життя 17 людей у Дніпрі.

За пошуковим словом "Росія" маємо приблизно ідентичний набір, за винятком двох новин (і обидві стосуються Північної Кореї): про відкриття курорту для туристів з РФ та новий набір солдат з КНДР для російської армії.

В Китаї, як ми уже засвідчили у попередніх публікаціях, [1;2], ситуація набагато виразніша. Можливо, тому, що Піднебесна більш схильна до ідеологізму та підтримки соціалістичних режимів, а в Японії пацифізм прописано навіть на рівні Конституції. Загалом, у цій країні одвічно озвучують існування трьох небезпек: з боку Росії, Китаю та Північної Кореї.

Крім війни, спільною темою для Японії та України слід вважати атомну енергетику. Інтеркурс ядерної катастрофи в острівній державі (на відміну від нашого Чорнобиля) сягає часів Другої світової війни: 6 серпня 1945 р. американські штати скинули першу в історії людства ядерну бомбу на один з найбільших островів архіпелагу Хонсю (місто Хіросіма). Через бомбардування тоді загинули десятки тисяч мирних громадян, стократ більше – від променевої хвороби та раку. 9 серпня трагедія повторилася в Нагасакі.

Однак пересторогою це стало не відразу. Двадцять років (аж до початку 60-их років минулого століття) японці не усвідомлювали причин колосальної смертності, бо інформацію засекретили й ЗМІ "замовкли". Як вислід, навіть сьогодні лівова частка громадян Японії не сприймає реальних фактів. Один з найпопулярніших біографічних фільмів всіх часів про творця атомної бомби ("Оппенгеймер") там (як і в Росії та Білорусі) під час прокату 2023 р. був заборонений. Сьогодні і Японія, й Україна в просторі медіа діляться досвідом щодо ліквідації наслідків ядерних катастроф.

Отже, своєю історією й стратегіями розвитку один з найкасовіших щоденників світу "Йоміурі Сімбун" (讀賣新聞) стисло моделює універсальну

генезу преси: від літературної платформи – до конгломератного продуктора найсвіжіших новин. На сторінках і сайті газети завжди велися актуальні дискусії й оприлюднювалася критична інформація з усіх куточків земної кулі.

Щодо України, то вона теж у зоні зацікавлень острівного народу, передусім як країна, що пережила страшну атомну катастрофу й веде велику кровопролитну війну. Вороги й опоненти обох країн теж збігаються. І тим не менш, міжнародні стандарти й закріплений на рівні конституції пацифізм не дозволяють "Йоміурі Сімбун" виявляти симпатії до України безпосередньо.

Список літератури

1. Косюк О. М. Свобода слова та робота правозахисних медіаорганізацій в інформаційному просторі сучасного Китаю. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Київ : Гельветика, 2025. Том 36(75). № 3. Ч. 2. С. 158-162.

2. Косюк О. Інтермедіальний підхід до спростування стереотипів щодо діяльності китайських ЗМІ в умовах російсько-української війни. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Філологія. Київ, 2025. Вип. 1(15). С. 32-36.

3. 読売新聞。2025. URL: <https://www.yomiuri.co.jp/>

4. キーワード「ウクライナ」の検索結果 読売新聞。2025. URL: <https://www.yomiuri.co.jp/web-search/?st=1&wo=%E3%82%A6%E3%82%AF%E3%83%A9%E3%82%A4%E3%83%8A&ac=srch&ar=1&fy=&fm=&fd=&ty=&tm=&td=>